5. Uluslararası Türk Dünyası Mühendislik ve Fen Bilimleri Kongresi

Sonuç Bildirgesi

5. Uluslararası Türk Dünyası Mühendislik ve Fen Bilimleri Kongresi, Türk Eğitim–Sen ve Uluslararası Avrasya Eğitim Sendikaları Birliği iş birliğiyle, 4-7 Aralık 2025 tarihleri arasında Antalya'da gerçekleştirilmiştir.

Kongreye alanında önemli etkiye sahip bilim insanları davetli konuşmacı olarak katılmıştır. Davetli konuşmacılarımız ***Prof. Dr. Serdar Salman, Prof. Dr. Ali Bozbey, Dr. Öz Yılmaz, Doç. Dr. Behzad Avishan****'a* yapmış oldukları konuşmalarla katılımcılara bilimin bugünü ve geleceği hakkında önemli bilgiler sunmuşlardır. Kongre, aynı zamanda Türk Dünyası'nın yakınlaşmasını güçlendiren somut bir buluşmadır. Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Azerbaycan ve Türkmenistan başta olmak üzere; İran, Irak, Suriye, Filistin, Gürcistan, Arnavutluk, Sudan, Somali, Afganistan; ayrıca Ekvator, Nijerya, Kamerun, Sırbistan, Rusya, Pakistan, Endonezya gibi ülkelerden yüz yüze ve çevrimiçi katılımla toplam 27 ülkeden bilim insanlarını bir araya getiriyoruz. 490 bildiri ve 510 bilim insanının katkısı, bu kongrenin yalnızca sayısal büyüklüğünü değil; aynı zamanda gönül coğrafyamızın ve bilim coğrafyamızın genişliğini de göstermektedir. Bunun yanında Kuantum Çağında Dünya Düzenini Okumak: Bilimsel Gelişmeler ve Çevre başlıklı forum ile Fen ve Mühendislik Bilimlerinde Nitelikli Yayın:Q1–Q2 Stratejileri ve SCI/SCIE–Web of Science Yol Haritası paneli de kongrede çok ciddi ses getirmiştir.

İçinde bulunduğumuz 21. yüzyıl, yalnızca teknolojik dönüşümün değil, aynı zamanda bilimsel düşüncenin sınırlarını yeniden tanımlayan bir çağdır. Yapay zekâ, genetik bilimi, kuantum teknolojileri, sürdürülebilir enerji çözümleri ve uzay araştırmaları; insanlığın geleceğini şekillendiren temel alanlar hâline gelmiştir. Bugün artık bilgi yalnızca üretilen değil, aynı zamanda sürekli güncellenen, yenilenen ve hızla etkileşime giren bir varlık niteliği taşımaktadır.

Bu dönüşümün merkezinde üniversiteler yer alıyor. Üniversiteler, sadece bilgi aktaran kurumlar olmaktan çıkmış; bilginin üretildiği, denendiği, dönüştürüldüğü ve topluma aktarıldığı dinamik ekosistemlere dönüşmüştür. Geleceğin üniversitesi, disiplinler arası işbirliğini esas alan, öğrenci ve araştırmacıyı pasif bir dinleyici olmaktan çıkarıp üretim sürecinin aktif bir bileşeni hâline getiren; yapay zekâyı, büyük veriyi ve dijital altyapıları eğitim ve araştırma süreçlerine bilinçli biçimde entegre eden kurumlardır. Türk Dünyasının insanlığa sağladığı katkılar asla durmayacak ve süreklilik arz ederek devam edecektir.

Türk Dünyasının bilime ve insanlığa sunduğu katkılar devam ederken daha güçlü bir Türk Dünyası idealinin gerçekleşmesinde, aşağıda belirttiğimiz hususların Türk Dünyasını oluşturan tüm ülkeler tarafından dikkate alınmasının faydalı olacağı öngörülmektedir:

1. Türk Devletleri Bilim Konseyi kurulmalıdır.
2. Bilim ve Teknolojinin tüm alanlarında ortak Türkçe terminoloji oluşturulmalıdır.
3. Ortaokul düzeyinden üniversite düzeyine tüm öncelikli alanlarda çeşitli kapsamda (popüler, ders, bilimsel monografi) kitaplar yazılmalı ve/veya yabancı dillerden Türkçeye çevrilmelidir.
4. Gelişmiş ülkelerin AR-GE altyapıları irdelenerek Türk Dünyası için bir strateji belirlenmelidir.
5. Türkiye ve Türk Cumhuriyetleri Gayrı Safi Milli Hasılalarının (GSMH) 2023 yılından itibaren en az %3'nü AR-GE'ye ayırmalıdır.
6. Bilim ve Teknoloji ile ilgili metinlerin Türk lehçeleri arasında bilgisayar ortamında otomatik çevrilmesi için programlar geliştirilmelidir.
7. AR-GE'nin hukuksal altyapısı gelişmiş ülkeler düzeyine ulaştırılmalıdır.
8. Toplam AR-GE harcamalarının en az %5'i ortak projelere ayrılmalıdır. Bu amaçla AB Çerçeve programları benzeri bir yapılanma oluşturulabilir.
9. Bilişim çalışmaları, "stratejik araştırma alanı" olarak belirlenerek bu konuda Türk Dünyası arasında ortak çalışma havzaları oluşturulmalıdır.

10. Türk Dünyasında teknoloji geliştirme alanları oluşturularak araştırmacıların bu alanlarda ortak çalışmalar yapmasına olanak sağlayacak çalışmalar yapılmalıdır.
11. Araştırmacıları Endüstri 5.0 çalışmalarına teşvik eden düzenlemeler yapılmalıdır. Bu konuda Türk Dünyasında ortak çalışma alanları oluşturulmalıdır.
12. Türk Dünyası Bakanlığı kurulmalıdır.
13. Türk Dünyası Üniversitesi ve Bilimler Akademisi kurulmalıdır.
14. Türk Dili ortak alfabesine geçişin sağlanması gerekmektedir.
15. Türk Dünyası Bilim Ödülleri verilmelidir.
16. Türk Dünyası Mühendislik ve Fen Bilimleri Endeksi kurulmalıdır
17. Türk Dünyası Araştırma ve Gençlik Merkezi kurularak ortak proje yapma kapasiteleriyle işbirlikleri artırılmalıdır.

Tekrar vurgulamak gerekirse; Türkiye'nin 21. yüzyılda, Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün işaret ettiği muasır medeniyetler seviyesinin üzerine çıkma hedefi doğrultusunda, 5. Uluslararası Türk Dünyası Mühendislik ve Fen Bilimleri Kongresi ve benzeri bilimsel kongrelerin sürdürülebilir biçimde devam etmesi büyük önem taşımaktadır. Bölgesinde ve dünyada güçlü bir Türkiye ile güçlü bir Türk Dünyası idealine giden yol, bilime ve bilim insanına verilen değerin artırılmasından geçmektedir.

Bu vesileyle, 5. Uluslararası Türk Dünyası Mühendislik ve Fen Bilimleri Kongresi'nin hayata geçirilmesinde katkı sunan Türk Eğitim–Sen ve Uluslararası Avrasya Eğitim Sendikaları Birliği (UAESEB)'ne; başta Genel Başkan Sayın Talip Geylan olmak üzere genel başkan yardımcılarımıza, Düzenleme Kurulu'na, kıymetli davetli konuşmacılarımıza, değerli bilim insanlarımıza ve katılımcılarımıza; ayrıca oturumların yürütülmesinde emek veren salon görevlisi öğrencilerimize içten teşekkürlerimizi sunarız.

2027 yılında düzenlenecek 6. Uluslararası Türk Dünyası Mühendislik ve Fen Bilimleri Kongresi'nde yeniden buluşmak dileğiyle.**Prof. Dr. Seyhan FIRAT**

Kongre Başkanı

(Kongre Düzenleme Kurulu Adına)